

2016/6

HONISMERET

A HONISMERETI SZÖVETSÉG FOLYÓIRATA

XLIV. ÉVFOLYAM

táguló tananyaga a család életéből kiindulva eljut a társadalom egészének megismeréséig”. Bemutatja a szerző az itt felhasznált kézikönyveket, a nyomtatott és a multimédiás segédanyagokat, majd összefoglalja az oktatás gyakorlati tapasztalatait. Ezek áttekintése során jóleső érzéssel olvastam, hogy a *Honismeret* folyóirat *Iskola és honismeret* rovatában megjelent írások megerősítették a szerzőt abban, hogy „Amíg lesznek elkötelezett pedagógusok, akik felvállalják a tanulók honismereti nevelését, addig a tantervi változások és a néprajzi ismeretanyag változó tanrendi helyzete mellett is kaphatnak lehetőséget az érdeklődő tanulók a szülőföld hagyományainak, értékeinek megismerésére szakkörökben, táborokban, pályázatok útján. Ezek a bevált gyakorlatok, tapasztalatok nyújthatnak valódi segítséget a hon- és népismeretet tanító pedagógusoknak.”

Ha vannak és lesznek – teszem hozzá – olyan tanárok, akik Kodály szavaival: „*déli harangszókor nem dobják vissza a maltert a vakolóládába*”.²

Halász Péter

Kókai Sándor (szerk.): A nyíregyházi földrajztanárképzés öt évtizede (1964–2014)

„A lakóhely természeti és társadalmi környezete a gyermek valóságismeretének és hazaszeretetének időben első és legjelentősebb forrása. A táji elemek és jelenségek helyes értelmezéséhez a pedagógus tervszerű, az egyes évfolyamok tantervi anyagához kapcsolódó munkája szükséges” – hangsúlyozza a nyíregyházi tanárképzés földrajzi műhelyének fél évszázadát áttekintő kiadvány egyik írásában a kötet szerkesztője, s egyben egyik szerzője, Kókai Sándor. Nem mindegy tehát, hogy milyen felkészültséggel, felkészítéssel állnak ki a gyerekek elé a földrajztanárok, hiszen ez esetben nem csupán egy tantárgy alaposabb vagy felszínesebb elsajátítása a tét.

Nyíregyházán 1964-ben indult meg a földrajztanárképzés, 1968-ban alakult meg a Földrajz Tanszék, amely némi profilbővülést követően 2007-től Turizmus és Földrajztudományi Intézetként működik a 2016-ban immár egyetemi rangot kapott intézményben.

A kötet első blokkja a tanszék, ill. intézet történetének főbb mozzanatait ismerteti: a földrajztanárképzésről Frisnyák Sándor (7–17. old.), az 1972-ben megindított turisztikai szakemberképzésről Hanusz Árpád írt összefoglalást (19–25. old.).

A második blokk a tanszék-, ill. intézetvezetők portréit tartalmazza. Az iskolateremtő Frisnyák Sándor pályarajzát Kókai Sándor Boros Lászlóval közösen jegyzi (27–30. old.). Frisnyák professzor 1968-tól 2000-ig irányította a tanszékot. Az ő nevéhez fűződik a földrajztanárképzés tárgyi és személyi feltételeinek a megeremtése, s annak a szakmai műhelynek a kialakítása, ahol az oktatás mellett a kutatómunkát is fontos feladatnak tartva, a tanszék tanárai sokat tettek és tesznek a társadalomföldrajz, s azon belül is különösen a történeti földrajz magas szintű műveléséért. Ez az erős profil jó alapokat nyújt ahhoz, hogy a leendő tanárokat felkészítsék nemcsak a szűkebben vett földrajzi, hanem a tágabb honismereti ismeretek továbbadására. A jelentkező munkaerőpiaci-társadalmi igényre válaszként kezdtek el az 1970-es években a Földrajz Ismeretlen turisztikai szakembereket is képezni. Ebben meghatározó szerepet játszott Hanusz Árpád, aki 2000-től 2011-ig vezette az időközben a turizmust is a megnevezésébe felvevő intézetet. Róla (31–34. old.) és az 2011 óta az intézetigazgatói feladatokat ellátó Kókai Sándorról (35–37. old.) Frisnyák Sándor rajzolt portrét.

A „tanárok tanárainak” az ismertetését folytatja a kötet harmadik blokkja: az intézet emeritus professorai és nyugdíjasai munkásságáról olvashatunk. Gööz Lajosról (39–42. old.) Hanusz Árpád, Kormány Gyuláról (43–45. old.), Balogh Béla Andrásról (47–49. old.) és Boros Lászlóról (51–53. old.) Frisnyák Sándor írt portrévázlatot.

A kötet negyedik része az 50., jubileumi tanévben oktatókat (Bácskainé dr. Pristyák Erika, dr. Dobány Zoltán, prof. dr. Hanusz Árpád, dr. Kókai Sándor, dr. Komáromi István, Kristóf Andrea, dr. Sütő László, dr. habil. Tar Károly, dr. Tökés Tibor, dr. Tömöri Mihály, dr. Vass Róbert) és az általuk oktatott tantárgyakat veszi számba (55–103. old.).

² Kodály Zoltán: A zene mindenkié. Bp., 1975. 59.

Az ötödik blokk az intézethez kapcsolódó különböző tevékenységi területeket tekinti át. Kókai Sándor előbb a tanárjelöltek hely-, illetve honismereti földrajz oktatására való felkészítéséről (105–108. old.), majd pedig az intézetben folyó kutatómunkáról ad képet (109–124. old.). Ezt követően Tömöri Mihály és Tőkés Tibor közös cikke az intézet terület- és településfejlesztés terén elért eredményeit vizsgálja (125–132. old.). Horváth Gergely az intézet, illetve a jogelődje közreműködésével megvalósult tudományos konferenciákat, illetve azok kiadványait ismerteti gazdagon adatolt dolgozatában (133–162. old.). Ugyancsak az ő tollából is olvasható egy rövid áttekintés a tanszék, ill. intézet félévszázados földrajztanárképzéséről (163–166. old.). Az ötvenedik évfordulóról jubileumi üléssel emlékeztek meg 2015. május 8-án Nyíregyházán. A kiadvány közli Komáromi István ekkor elhangzott köszöntőjét is (167–169. old.). Frisnyák Sándor agilitásának köszönhetően, a Földrajz Tanszékhez szorosan kapcsolódva alakult meg 1975-ben a Magyar Földrajzi Társaság Nyírségi Osztálya. A Nyírségi Osztály csaknem négy évtizedes működésének a mérlegét Boros László és Gál András vetette papírra a kötet számára (171–175. old.).

A tartalmas kiadvány összességében a régi igazságot idézi: magát tiszteli meg, aki a múltját becsüli.

(Tudomány- és oktatástörténeti tanulmányok 7. Nyíregyházi Egyetem. Turizmus és Földrajztudományi Intézet, Nyíregyháza, 2016. 176. old.)

Szulovszky János

Hírek

Az év aranylete Kiskőrösről

A Duna–Tisza köze eddigi legjelentősebb középső bronzkori arany tárgye gyűjtése került elő Kiskőrös környékén a kecskeméti Katona József Múzeum régészei által folytatott mentőfeltárás során. A közelebről meg nem nevezett helyszínen összesen 161 jó minőségű korabeli fémeszköz, tárgy és fegyver közül jelentőségében kiemelkedik tizenegy arany ékszer, amelynek legtöbbször sziv vagy csónak alakú csüngő. Az összesen 17 dekagrammnyi nemesfém a kecskeméti múzeum gyűjteményében a kumbábonyi után a második legnagyobb aranyelet mennyiség. Mint Wilhelm Gábor régész, a múzeum vezetője elmondta, a leletek a 3500–4000 évvel ezelőtti az Alföld Duna menti vidékén megtelepedett Vátya-kultúrához köthetők. [...] (Cs. L., *Népszabadság*, 2016. VII. 27. 12.)

Római freskótöredék Komáromban

Egymás felé repülő szárnyas nőalakokat ábrázoló, nagyméretű freskótöredéket találtak a régészek Komáromban. Az egykori polgárváros központjában 25 éve folytatásatásokat az ELTE Régészettudományi Intézete és a Klapka György Múzeum. A régészek szerint Brigetio felépítését, szerkezetét, történetét Magyarországon Aquincuméval lehet összehasonlítani. A település az egykori római határ, a limes mentén jött létre. Brigetio a Severusok alatt élte virágkorát a II. század végén, a III. század elején municípiumi rangot kapott, később már coloniaként említik. Először a légiótábor jött létre, amelynek a vonzaskörzetében kialakult a táborváros, a katonai városnegyedről 2–3 kilométerre pedig a bennszülött népesség lakhelyeként szolgáló civil település létesült. (MTI)